

Fellesforbundet

Beretning 2011

Foto: Erlend Angelo

Forord og sammendrag

Fellesforbundet er det største forbundet i LO innenfor privat sektor. Ved utgangen av 2011 hadde forbundet totalt 151 137 medlemmer, og herav 104 750 yrkesaktive. Sammenliknet med utgangen av 2010 er dette en nedgang på totalt 663 medlemmer, og herav en nedgang i yrkesaktive medlemmer på 407.

Også i 2011 var det stor innmelding av nye medlemmer. Totalt ble det innmeldt 16 003 nye medlemmer i 2011. Dette var ikke minst resultat av aktivt vervearbeid. Sammensetningen av medlemsmassen har endret seg i takt med endringer i næringsstruktur. Vi har hatt tilbakegang i mer tradisjonell industri, mens det har vært oppgang innenfor byggfag, offshoreleverandørindustri og hotellbransjen. Endringene i medlemsmassen reflekterer på mange måter den todelte økonomien som i økende grad preger Norge med vekst i petroleum- og petroleumsrelatert aktivitet og mer stagnasjon innenfor andre områder.

2011 var et aktivt år i Fellesforbundet med landsmøtet som den viktigste begivenheten. Arbeidet med landsmøtet var en av forbundets tre prioriterte oppgaver i 2011. 400 valgte delegater fra avdelingene sammen med forbundsstyre, representantskap, administrasjon og gjester møttes til forbundets 6. ordinære landsmøte 6. til 11. oktober. Landsmøtet ble åpnet i Operaen med et flott kulturelt program og med åpnings- og hilsnings-

taler. Landsmøtet fortsatte deretter i Kongressenteret. Motto for landsmøtet var: «Organisering for velferd og verdiskaping». Det var stor aktivitet i forkant av landsmøtet. Avdelingene hadde innen forslagsfristen sendt inn over 1 500 forslag som representantskapet hadde innstillinger på.

De tragiske hendelsene 22. juli ble markert på landsmøtet. Leder i AUF, Eskild Pedersen og forbundslederen, holdt taler. Landsmøtet vedtok å bevilge sju millioner kroner til oppbygging av Utøya, og en halv million kroner til Norsk Folkehjelp som hadde en sentral rolle på Utøya. Tre av forbundets medlemmer ble drept under ugjerninga. En av dem var Snorre Haller fra Trondheim som var på oppdrag for forbundets ungdomsutvalg på Utøya.

Landsmøtet ble et politisk verksted. Det var innledninger og debatter om vår organisasjon og rekruttering, om tariffpolitikken, om utdanningspolitikken, om arbeidslivspolitikken og om den politiske situasjon. Svært mange deltok i debattene, og det ble fremmet flere forslag også under debattene.

Ut av landsmøtet kom det bl. a. reviderte vedtekter med mange endringer, revidert prinsippprogram, sju uttalelser, økonomiske bevilgninger og etter vedtektsendringene en forbundsledelse på

sju. Landsmøtet vedtok å avvike ordningen med seksjonsråd og i stedet ble det bestemt å opprette tariff/bransjeråd.

Blant de sakene som det var mest diskusjon om, og også størst oppmerksomhet omkring, var forbundets standpunkt til den økende bruken av innleie fra bemanningsselskaper og herunder også EUs vikarbyrådirektiv. Når det gjaldt direktivet forelå det innstilling fra representantskapet om på bestemte vilkår å gi støtte til at Norge implementerer direktivet. Dette synet delte ikke landsmøtet som vedtok at Norge skal si nei til implementering. Dette ble formulert inn i uttalelsen «Et organisert arbeidsliv» som dekker opp forbundets standpunkter på ulike sider av arbeidslivet. Ett av disse standpunktene er behovet for mer vertikal organisering og utvidelse av omfanget i våre overenskomster. De øvrige uttalelsene omhandlet næringspolitikken, utdanning, bolig, velferdsspørsmål, internasjonale spørsmål og den politiske situasjonen.

Det tariff- og avtalepolitiske arbeidet ble i 2011 preget av forberedelser til tariffoppgjøret 2012. Det ble utarbeidet studie- og debathefte med undertittel «Tariffpolitiske utfordringer til fordykning og debatt». Det kom inn nær 2 200 forslag. Innstillinger til disse ble utarbeidet og behandlet av forbundsstyret. Mellomoppgjøret ble på vanlig måte gjennomført av LO og NHO med bakgrunn i vedtak i tariffavtalene om 2. avtaleår. Forbundsstyret godkjente en avtale om redaksjonell sideproduksjon mellom Mediebedriftenes Landsforening, Norsk Journalistlag og Fellesforbundet. En avtale mellom forbundet og Norsk Arbeidsmandsforbund omkring organisasjons- og avtaleforhold i tilfeller der renholdsbedrifter utfører arbeidsoppgaver knyttet til husøkonomavdelinger i hoteller og overnattingssteder ble behandlet og godkjent av forbundsstyret. Avtalen ble senere stilt i bero grunnet innretningen i allmenngjøringsforskriften for renhold.

Kommune- og fylkestingsvalget var tema på representantskapets møte. Representantskapet vedtok å gi økonomiske valgkampbevilgninger til AP, SV og SP. Forbundet arrangerte i forkant av valgkampen en større valgkampkonferanse for medlemmer og tillitsvalgte som stod på valglister eller som ellers skulle delta i valgkampen. Formålet med konferansen var å gi informasjon og skoloring om de saker forbundet var mest opptatt av. Flere avdelinger hadde stor aktivitet i valgkampen.

Innspill til statsbudsjettet for 2012 ble drøftet i forbundsstyret i forkant av regjeringas årlige budsjettkonferanse. Basert på innspill fra debatten sendte forbundet brev til regjeringa med forbundets forslag. Etter at statsbudsjettet ble framlagt fikk forbundsstyret en oversikt som viste at flere av forbundets innspill fullt ut eller et stykke på vei hadde fått gjennomslag. Dette gjaldt særlig arbeidslivssaker og saker innenfor næringspolitikken.

Allmenngjøringsordningen var til debatt også i 2011. Rapporten «Et alternativ til dagens allmenngjøringsordning», utarbeidet

av Kjell Skjærvø, ble presentert for og drøftet i forbundsstyret. Rapporten og debatten i etterkant dannet grunnlaget for innstillinga til landsmøtet om det videre arbeid med allmenngjøringsordningen. Innstillinga vektla det å kunne gjøre det enklere å allmenngjøre og at ordningen får et sterkere innslag av partsstyring.

EUs vikarbyrådirektiv ble i to omganger behandlet i forbundsstyret. Med bakgrunn i landsmøtevedtaket om å gå imot at direktivet blir innlemmet i norsk rett ga forbundsstyret sin tilslutning til at forbundet oppfordrer til deltakelse i den politiske streiken enkelte lokale LO-avdelinger hadde tatt initiativ til mot vikarbyrådirektivet.

Internasjonalt deltok forbundet på mange fronter. I hvert forbundsstyremøte forelå det rapporter fra representanter fra Fellesforbundet som hadde deltatt på ulike møter internasjonalt. Forbundet arbeidet særlig aktivt i 2011 med å styrke de internasjonale bransjeføderasjoner som forbundet er medlem av gjennom strukturelle endringer i organisasjonene.

Forbundsstyret drøftet i 2011 forvaltningen av forbundets økonomiske midler. Basert på bl. a en utredning og råd av Grieg Investor AS ble det utarbeidet en ny investeringsstrategi for en større del av Fellesforbundets finansielle formue. Administrasjonen fikk fullmakt å sette til forvaltning inntil 75 prosent av den frie egenkapitalen forbundet til en hver tid har. Det ble også fattet vedtak om at avdelingene kan slutte seg til de forvaltningsavtaler som forbundet har.

Forbundet fikk i 2011 et overskudd før finansinntekter på 41,5 millioner kroner og 100 millioner kroner etter finansinntekter. Forbundets egenkapital ved utgangen av 2011 var på 1 382 millioner kroner.

De forbund som etablerte Fellesforbundet prioriterte i sin tid å kjøpe opp eiendommer for fritidsformål til bruk for medlemmer. Disse ble for det aller mest beholdt i Fellesforbundets eie ved sammenslutningen. Etter hvert viste det seg at det kostet mye å forvalte disse eiendommene og å holde bygg og anlegg i hevd. De seinere år har derfor forbundet besluttet å redusere omfanget av slike eiendommer. Forbundsstyret vedtok i 2010 å avhende de fleste av Fellesforbundets fritidseiendommer. Dette ble i stor grad gjennomført i 2011.

Ved utgangen av 2011 var det 127 ansatte totalt i Fellesforbundet. Tilsvarende tall for 2010 var 150 ansatte. Nedgangen hang særlig sammen med de kostnadsbesparende tiltakene som ble iverksatt høsten 2010 og avsluttet sommeren 2011. Nedbemanning ble gjennomført ved frivillig avgang og slutt-pakker og det ble ikke behov for at ansatte måtte flytte for å beholde arbeidet. Samtidig ble i større grad kompetanse og personalressurser brukt på tvers av administrative avdelinger og distriktsgrenser for å dekke opp utfordringer som nedbe-

manningen skapte. Det ble også brukt mye ressurser på internopplæring og bruk av mer ensartede rutiner i hele forbundets administrasjon. I 2011 ble det innført felles postmottak for hele forbundet og det ble innført nytt saksbehandlingssystem, Fokus WebSak.

Forbundets internettside hadde i 2011 fram til 1. november totalt nær 304 000 besøk og med nær 1,1 million sidevisninger. Til sammen var det nær 155 000 unike besøkende på www.fellesforbundet.no, det vil si besøk fra ulike dataadresser. Totalt fikk vi notert over 31 000 treff i alle medier på navnet Fellesforbundet i løpet av året og nær 25 000 av dem fra web. Også medlemssidene hadde mange seere. Her blir det særlig lagt opp til at tillitsvalgte i klubber og avdelinger skal finne relevant informasjon om forbundet.

Forbundsstyret bevilget 100 000 kroner til JTUC-Rengos innsamlingskampanje til støtte for katastrofeofrene i Japan, og det ble gitt 100 000 kroner til Norsk Folkehjelps innsamlingsaksjon til støtte for sultkatastrofen på Afrikas Horn.

Følgende medlemmer ble tildelt

«Pioneren» – LOs utmerkelse – i 2011:

John Erik Ullestad, Fellesforbundet avdeling 25

Birger Bendiksen, Fellesforbundet avdeling 5

Jan Erik Arnøy, Fellesforbundet avdeling 143

Sten Egil Bjørnø, Felleforbundets avdeling 34

Søndre Vestfold Fagforening

Anne Marie Pettersen, Fellesforbundet avdeling 103 Ringsaker

Øyvind Silåmo, Fellesforbundet avdeling 143 Helgeland

Oslo, 29. mai 2012

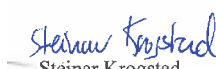

Arve Bakke
Forbundsleder

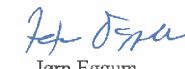

Anders Skattkjær
Nestleder

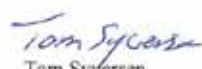

Halvor Langseth
Forbundssekretær

Hans-Christian Gabrielsen
Forbundssekretær

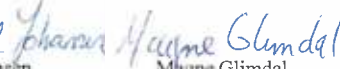

Clas Dølp
Forbundssekretær

Steinar Krogstad
Forbundssekretær

Jørn Eggum
Forbundssekretær

Tom Syversen

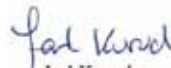

Trude Tinnlund Johansen

Magne Glimdal

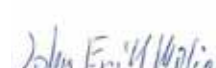

Terje Erik Fjellum

Tore Skjelstad

Petter Velesen

Jarl Kurud

Jan Wiggo Hageløkken

John Erik Molin

Stein-Roar Eriksen

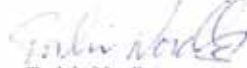

Rolf Geir Hillestad

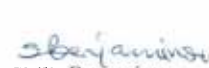

Arne Hagen

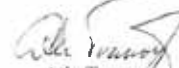

Bjørn Gottschlich

Arnfinn Reinertsen

Eldar Myhre

Torleiv Nordbo

Sisilie Benjaminsen

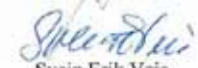

Atle Tranøy

Mads Wiik Kleven

Roar Abrahamsen

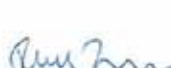

Cecilie Sollesvik

Bjørn Inge Fossmo

Svein Erik Veie

Tommy Rannov Nystad

Finn Allan Westjord

Ronny Johansen

Bjørn Sigurd Svingen

Elisabeth Solle

Arbeidsliv

Tariffpolitikken

Mellomoppgjøret 2011 mellom LO og NHO baserte seg på det som lå av føringer i overenskomstene for 2. avtaleår. Det ble gitt et generelt tillegg på kr 2,- pr time. I tillegg ble det gitt kr 1,- per time til alle arbeidstakere omfattet av 30 ulike overenskomster. Ulike satser, tariff, bonusordninger m m ble forhøyet med de nevnte satser. Satsene i Sluttvederlagsordningen ble hevet, samtidig som premiesatsene ble redusert. Dette hadde særlig sammenheng med endringene i AFP som ble gjort gjeldende fra og med 2011. Satsene i Opplysnings- og utviklingsfondet ble avtalt økt med kroner 24 per år fra og med 3. kvartal 2011.

I følge den endelige rapporten fra *Det tekniske beregningsutvalget* ble det anslått at den gjennomsnittlige årslønnsveksten for lønnstakere under ett i 2011 ble 4,2 prosent mot 3,7 prosent året før. Årslønnsveksten for industriarbeidere ble anslått til 4,4 prosent. Veksten i stat ble anslått til 4,2 og i kommunene 4,3, mens i Virke-bedriftene i varehandelen ble årslønnsveksten beregnet til 3,6 prosent. Konsumprisen i 2011 økte med 1,2 prosent.

Tariff- og kontingenttrekkavtaler

Fellesforbundet hadde ved utgangen av 2011 tariffavtale på 5 209 bedrifter. Av disse er 3 773 bedrifter tilsluttet arbeidsgiverorganisasjoner og 1 436 enkeltstående bedrifter. Totalt er dette 60 flere bedrifter enn ved utgangen av 2010. I 2011 ble det inngått tariffavtale ved 210 bedrifter med i alt 1 470 medlemmer. Det er 62 færre nye avtaler enn i 2010.

I 2011 var det 1 235 bedrifter der det kun er inngått kontingenttrekkavtale. I 2011 ble det inngått 162 kontingenttrekkavtaler ved nye bedrifter. Se nærmere om dette i tabell 1 og 2 på side 18.

Organisasjonsmessige tvistesaker med andre LO-forbund

LOs organisasjonskomite hadde i møte 15. desember til behandling tvist mellom Fellesforbundet og IE om organisasjons- og avtaleretten ved BIS Production Partner, Herøya.

LOs organisasjonskomite fattet følgende vedtak:

1. Fellesforbundet gis organisasjons/avtalerett for ansatte i BIS Production Partner på Herøya, som omfattes av forbundets tariffavtaler.
2. Organisasjonskomiteen henstiller til Fellesforbundet og Industri Energi om å finne omforent ordning for hvordan overgangen til ny organisasjon best mulig kan løses for de som per i dag har medlemskap i IE.

Juridisk bistand og rettsavgjørelser

Juridisk bistand ytes i yrkesskadesaker og stillingsvernsaker i forbindelse med omstillinger og nedbemanning. Forbundet

har fortsatt en mengde saker som gjelder bistand til utenlandsk arbeidskraft i forbindelse med manglende utbetaling av lønn, underbetaling og feriepenger. I tillegg kommer saker hvor forbundet har behov for juridisk rådgivning og veiledning generelt.

En stor og viktig sak i 2011 var saken som ble ført ved Oslo Tingrett angående *Bekken & Strøm AS* og som gjaldt krav om tariffavtale og om sympatistreik og varsel om boikott. Bedriften tok ut stevning med påstand om at både den varslede sympatistreiken og boikottoppfordringen var ulovlige. Påstanden var at aksjonene var i strid med boikottloven.

Tingretten tok utgangspunkt i at boikott (herunder betinget sympatistreik), med formål å tvinge fram tariffavtale, er lovlig og at det bare er misbruk som skal rammes. Tingretten la vekt på at de tariffavtalene som ble tilbudt er alminnelige landsdekkende avtaler, og at Bekken & Strøm ikke hadde noen begrunnelse for ikke å ville inngå tariffavtale, bortsett fra at bedriften mente at den står fritt til å la være.

Bekken & Strøm anførte at det måtte ha betydning for vurdering av boikottens lovlighet at de to LO-forbundene kun organiserte ca 27 prosent av de ansatte ved bedriften. Retten la til grunn at spørsmål om representativitet ikke får betydning for vurdering etter boikottloven. Ved vurderingen av skaden boikottaksjonen ville medføre la retten til grunn at konsekvensene for Bekken & Strøm ville bli store og at de ville inntre raskt. Retten konkluderte med at skadevirkningene er noe Bekken & Strøm måtte finne seg i.

Bekken & Strøms anførsel om at aksjonene var i strid med EU-retten ble også avvist av tingretten. Tingretten viste til at det etter EF-forordning 2679/98, som er gjort til norsk lov ved «Lov om handheving av det frie varebyttet innen EØS», ikke gjaldt noen innskrenkning i streikeretten selv om denne vil ramme det frie varebyttet.

Tingrettens avgjørelse er viktig fordi den slår fast at bruk av alminnelige arbeidskampmidler normalt ikke rammes av boikottloven, selv om boikotten vil ramme bedriften hardt.

En annen viktig sak ble behandlet i Høyesterett og gjaldt anke fra våre medlemmer i *Sunnmørsposten* og *Edda ressurs*. Saken dreide seg om grunnlaget for bedriftenes beregning av fripoliser ved overgang fra en ytelsesbasert pensjonsordning til en innskuddsbasert ordning i 2004. Fripoliser bygger på de avsetningene som skal være gjort til en hver tid, og skal realiseres hvis medlemmet i ordningen slutter eller pensjonsordningen opphører.

I forbindelse med ikrafttreddelsen av Lov om foretakspensjon i

Streiken ved Gjøvik-bedriften Bekken & Strøm AS endte med seier for Fellesforbundets medlemmer: På bildet noen av som trosset kulda og holdt streiken i gang. Karene fra venstre: Kristian Brovold, Jostein Kaspersen, Lars-Andre Stavseth, Johnny Martinsen, Damene fra venstre: Kaja Johansveen, Karin Løkken, Liv Marie Haugli, Mona Hagen og Anne Sagstuen.

2001 skulle alle pensjonsrettigheter beregnes lineært (like stor avsetning hvert år), og ikke som tidligere baseres på annuitetsprinsippet (mest de siste åra før pensjon).

Forbundets påstand var at dette også måtte gjelde for opptjente rettigheter med gammel ordning. Høyesterett var ikke enig i dette.

I 2011 ble det avsluttet 101 saker som forbundet hadde tatt ut stevning i. Det var 37 færre enn forrige år. Det ble avsagt dom i 16 saker. Åtte av disse ble vunnet og åtte tapte. Se ellers tabell 3 på side 18.

Bedriftsdemokrati

Halvparten av norske arbeidstakere er ansatt i konserner og konsernliknende selskap. Konsernformen reiser en rekke utfordringer for de tillitsvalgte, der viktige beslutninger tas lagt unna den enkelte arbeidsplass, kanskje i utlandet. Forskjellen er stor mellom konserntillitsvalgtrollen i store norskeide konserner og

klubbledere i enkeltbedrifter som inngår i utlandskeide konserner. Det er også store ulikheter mellom konsernene i hvor utviklet konsernarbeidet er, og hvordan arbeidstaker- og partsamarbeidet er organisert. Men det er også mange likheter, og de tillitsvalgte har derfor stort utbytte av å utveksle erfaringer med hverandre.

Forbundets konsernutvalg utarbeidet et hefte med anbefalinger til faglig arbeid i konsern, som erstatning for de tidligere retningslinjene for konsernarbeid. Hftet stiller opp en rekke spørsmål tillitsvalgte i konsern kan måtte forholde seg til. Ca 50 deltakere fra Fellesforbundet deltok i 2011 på LOs konsernkongresser.

Det er fra hovedkontoret gitt bistand til tillitsvalgte i flere konsern, både når det gjelder deres virksomhet og deres muligheter til påvirkning i konsernstyrene og i forhold til samarbeid med kolleger på europeisk nivå. Forbundet mottar stadig meldinger om planlagte omstruktureringer og forhandlinger i europeiske

konserner, og bidrar til kommunikasjonen med berørte bedrifter i Norge, og tilbakemeldinger til europeisk nivå. En viktig oppgave er også bistand ved (re)forhandling av avtaler om europeiske samarbeidsutvalg (EWC). For å kunne gjøre dette arbeidet godt er det viktig å følge utviklingen og ha et godt kontaktnett på nordisk og europeisk nivå innen det konsernfaglige feltet. Forbundet deltar derfor i flere aktuelle arbeidsgrupper i nordiske og europeiske føderasjoner.

Likestilling og likeverd

Fellesforbundets likestillings- og likeverdsutvalg har som mandat å være et rådgivende organ for administrasjonen i likestillings- og likeverdsspørsmål. Utvalget skal blant annet komme med forslag på tiltak for å sikre økt etnisk likestilling på arbeidsplassene og forslag på faglige og politiske tiltak for å styrke likestilling og likeverd innenfor alle forbundets områder og egen organisasjon.

Forbundet besvarte flere høringer om likestilling og likeverd, blant annet NOU 2011:7 «*Velferd og integrering*» og NOU 2011:14 «*Bedre integrering*». I forbindelse med høringen «*Bedre integrering*» støttet Fellesforbundet utvalgets forslag om å fjerne kontantstøtten. I forbindelse med statsbudsjettet for 2012 gikk regjeringa inn for å avvikle kontantstøtten for toåringer fra august 2012.

Helse, miljø og sikkerhet

Regjeringa la i august fram stortingsmelding nr. 29 «*Felles ansvar for eit godt og anstendig arbeidsliv. Arbeidsforhold,*

arbeidsmiljø og sikkerheit». Dette er en melding som forbundet bidro med innspill til både i forkant av meldinga, og i høringsprosesser i forbindelse med Stortingets behandling av meldinga. I dette arbeidet la forbundet særlig vekt på behovet for å revidere deler av arbeidsmiljøloven ved blant annet økte sanksjonsmuligheter ved brudd på lovverket, styrking av Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet, tiltak for å gjøre det enklere å allmenngjøre tariffavtaler og dessuten vurdere å endre betegnelsen fra verneombud til HMS- ombud. Videre spilte vi inn forslag om å forsterke medbestemmelse- og parts-samarbeidet, herunder en bransjeretting av arbeidsmiljøutfordringene. Meldinga blir behandlet av Stortinget i 2012.

Forbundet har deltatt sammen med andre forbund i en rekke utvalg og prosjekter innenfor HMS-området. Regelverksfor-enklingsprosjektet, der 47 HMS-forskrifter skal samles til seks, var det som var mest omfattende og krevende i 2011. Regelverksendringer med bakgrunn i dette prosjektet vil tre i kraft fra 2013.

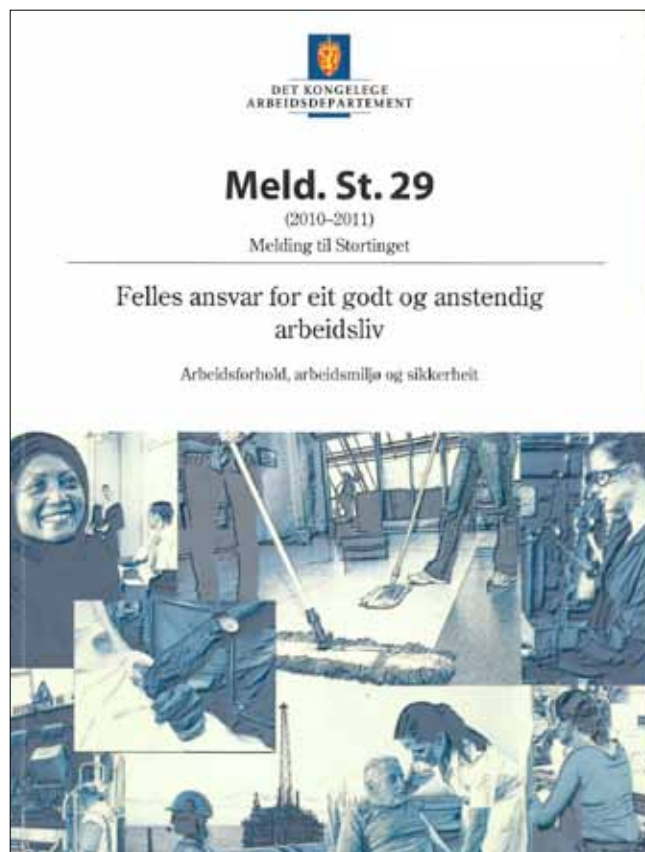
Fellesforbundet deltar på flere samarbeidsarenaer innenfor petroleumsvirksomheten for å styrke helse, miljø og sikkerhet. *Petroleumstilsynets sikkerhetsforum* er et trepartssamarbeid mellom myndighetene, næringen og fagbevegelsen. Her tas det opp utfordringer som storulykkesperspektivet, teknologiutvikling, arbeidstakermedvirkning og partssamarbeid.

Regelverksforum er en partssammensatt gruppe, etablert av Petroleumstilsynet. Her drøftes ny forskrift om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten og på landanlegg, regelverksarbeid i forbindelse med CO₂-fangst, transport og lagring. Høringer av standarder og EU-/EØS-regelverk behandles også. *Samarbeid for sikkerhet (SFS)* er et forum med høy aktivitet for blant annet utarbeidelse av HMS- anbefalinger for olje-industrien for beste praksis.

Videre deltar forbundet i *LOs olje- og gassutvalg*. Dette har som hovedoppgave å koordinere LO-forbundenes aktiviteter innen helse, miljø og sikkerhet på norsk sokkel. Problemstillinger som har vært oppe til diskusjon er kjemisk arbeidsmiljø og Petroleumsmeldingen «*En næring for framtiden*».

I tillegg til nevnte forum og samarbeidsarenaer har forbundet deltatt på partenes årskonferanser og gjennomført møteaktiviteter på landanleggene. Forbundet er også med i KonKraft sammen med Oljeindustriens Landsforening, Norsk Industri, Rederiforbundet og LO. KonKraft retter søkelyset på bransjens muligheter og utfordringer, samt å bedre samhandlingen og styrke bevisstheten rundt petroleumsnæringas betydning for Norge.

Forbundet deltar også i ulike styre- og utvalg som drøfter HMS-spørsmål både med partene i arbeidslivet og myndighetene. Dette gjelder HMS- utfordringer innen havbruks-

næringa, Skogbrukets HMS- utvalg, HMS- utvalg med Norsk Industri, Arbeidstilsynets HMS- forum og HMS- forum for bygg- og anlegg. Videre deltar forbundet i arbeidsmiljøforum i Nordisk Bygg- og Trearbeiderføderasjon (NBTF), Industriansatte i Norden, Internasjonale Bygg- og Trearbeiderunion og Euro-peiske Bygg- og Trearbeiderunion. I alle utvalgene drøftes det og gis informasjon om hvordan eksisterende og kommende regelverk påvirker arbeidsmiljøet.

Regionale verneombud

Forbundets regionale verneombud for byggfagene la i 2011 ned et betydelig arbeid på det forebyggende plan. Verneombudene gjennomførte 4 021 byggeplassbesøk. Verneombudene har stanset arbeid i henhold til arbeidsmiljølovens § 6-3, umiddelbar fare for liv og helse, 885 ganger.

Forbundet har deltatt i samarbeidsprosjekter finansiert av *Fondsstyret for de regionale verneombud i bygge- og anleggs-bransjen*. Forbundet sentralt er representert i styringsgrupper og verneombudene er med som referansegruppe til prosjektene. Samarbeidet med BNL har fortsatt sin positive utvikling på arbeidsmiljøområdet også i 2011. Dette har medført at Fellesforbundet har et samarbeid med BNL på flere prosjekter som er viktige for våre medlemmer på HMS-området innenfor fellesoverenskomsten for byggfag. Prosjekter blir fortløpende lagt ut på hjemmesiden som ble etablert i 2011, www.rvofond.no.

Prosessen med etablering av den regionale verneombudsordningen for hotell, restaurant, reiseliv og renhold tok lengre tid en forutsatt, blant annet med bakgrunn i problemstillinger om hvor ombudene skal ansettes. Videre har det vært arbeidet med å gjøre avklaringer om forskriften, og om administrative og juridiske forhold inkludert innkreving av avgiften til fondet. Arbeidet med dette ble avklart i 2011. Ombudene vil bli ansatt i Arbeidstilsynet i løpet av 2012.

Inkluderende arbeidsliv

Som del av oppfølgingen av den nye IA- avtalen har forbundet inngått samarbeid mellom tariffpartene på flere områder. Fellesforbundet valgte å satse på følgende områder:

NHO Grafisk – Siviloverenskomsten
Norsk Industri – støperiområdet
BNL – Byggindustri (spesielt betongindustrien)
NHO Luftfart/NBF

På disse fire områdene er det satt ned arbeidsgrupper med representanter fra begge parter. Det er opprettet samarbeidsavtaler og handlingsplaner på alle satsingsområdene, unntatt med Norsk Industri. Denne avtalen ventes ferdigstilt tidlig 2012. Det har blitt gjort godt arbeid på alle disse områdene.

Utover dette er det samarbeid mellom tariffpartene på flere andre områder. Disse har noe ulike satsingsområder og

innretning på arbeidet. Fellesforbundet rapporterer hvert halvår til LO om vårt IA-arbeid og om aktiviteten.

Godkjenning av arbeidstidsordninger

Etter arbeidsmiljølovens § 10-12 kan det inngås avtale mellom fagforening med innstillingsrett og den enkelte bedrift om arbeidstidsordninger som avviker fra lovens alminnelige bestemmelser. Seks av LOs forbund, deriblant Fellesforbundet, inngikk i mars 2011 «*Forbundsavtalen om innarbeidingsordninger etter AML § 10-12 (4)*».

Arbeidstidsordninger med inntil 10,5 timer per dag behandles av forbundet. Alle andre arbeidstidsordninger utover 10,5 timer per dag godkjennes av LO. Se ellers tabell 4 på side 19.

Arbeid mot sosial dumping og useriøsitet i arbeidslivet

Fellesforbundet ønsker å være en aktiv pådriver for et ryddig og seriøst arbeidsliv. Arbeidet mot sosial dumping og useriøsitet er derfor viktige oppgaver for forbundet.

I forbindelse med allmenngjøringsloven og virkemidlene rundt denne, har forbundet siden 2005 spilt inn flere forslag i forbindelse med regjeringas handlingsplaner mot sosial dumping. Fafo kom i 2011 med en evaluering av tiltakene mot sosial dumping, og rapporten konkluderte med at de hadde fungert.

Landmøtet i 2011 vedtok at forbundet skal arbeide for en forenkling av dagens allmenngjøringsordning og fjerning av dokumentasjonskravet. Dette er tatt opp med LO sentralt, med andre berørte LO-forbund, med Arbeidsdepartementet og med ulike fraksjoner på Stortinget.

Forbundet har brukt mye tid på EUs vikarbyrådirektiv. Med bakgrunn i at landsmøtet vedtok å gå imot at direktivet skal implementeres i Norge, har forbundet deltatt på ulike arenaer for at direktivet ikke skal implementeres. Spørsmålet om implementering avgjøres av Stortinget i 2012.

Stortingsmelding 29 om «*Felles ansvar for et godt og anstendig arbeidsliv*» slår fast at sosial dumping er en av hovedutfordringene i deler av det norske arbeidslivet, og at regjeringa skal følge opp disse utfordringene. Forbundet vil følge dette arbeidet nøye framover.

Forbundet var partsmedhjelper overfor staten i rettssaken som ni verft reiste mot staten når det gjaldt allmenngjøringsvedtaket i skips- og verftsindustrien. Staten vant saken i Oslo Tingrett, men den ble anket til lagmannsretten. Det forelå rettsuttalelse fra EFTA-domsstolen januar 2012 og rettsavgjørelse i Borgarting lagmannsrett vil foreligge våren 2012.

Samfunnspolitisk arbeid

Utviklinga i våre bransjer i 2011

Mens den økonomiske veksten i verdensøkonomien tok seg klart opp i 2010, var utviklinga mindre positiv i 2011. Både i OECD-området og i en rekke framvoksende økonomier falt veksttakten i 2011. Eksportorienterte deler av norsk økonomi merket den svake veksten internasjonalt gjennom dårlige avsetningsmuligheter og relativt lave priser på viktige produkter. Oljeindustrien er et unntak fra dette. På tross av at den økonomiske utvikling i mange av våre viktigste handelspartnere var svak i 2011, var veksten i norsk fastlandsøkonomi nær et normalnivå. En viktig årsak til dette var den økonomiske politikken som ble ført i Norge etter finanskrisa i 2008 med mange tiltak for å skape stabilitet i næringene.

Metallvareindustri, maskinindustri og bygging av skip og oljeplattformer hadde produksjonsøkning fra 2010 til 2011. Produksjon i metallvareindustrien hadde en oppgang på 3,1 prosent fra 2010 til 2011, mens maskinindustrien hadde en vekst på 5,7 prosent. Bygging av skip og oljeplattformer hadde en økning på 3,0 prosent i samme tidsrom. Denne veksten kan blant annet knyttes til de rekordhøye investeringene i norsk olje- og gassvirksomhet i 2011. Produksjonen i metallindustrien falt med 7,9 prosent i 2011 sammenlignet med 2010. Ikke-jernholdige metaller hadde en nedgang på 3,0 prosent i samme tidsrom.

Produksjon av papir og papirvarer hadde en klar nedgang i 2011. Her falt produksjonen med 11,3 prosent sammenlignet med 2010. Markedssvikt og lengre driftstans ved flere anlegg har vært medvirkende årsaker til nedgangen. Produksjonsvolum og sysselsetting innenfor tekoindustrien har holdt seg stabil. Produksjonsvolumet i grafisk industri synes å ha stabilisert seg, men med en stadig avskalling av bedrifter og ansatte. Bransjen er utsatt for en priskonkurranse fra utlandet og en stadig utflytting av trykkoppdrag.

Verdien av byggenæringas totale beholdning av bygge- og anleggsprosjekter var 30 prosent høyere ved utgang-

en av året enn på samme tid i 2010. Ved utgangen av 2011 var verdien av entreprenørenes beholdning av anleggsprosjekter, målt i løpende kroner, 54 prosent høyere enn på samme tid året før. Verdien av beholdningen av nye boligbygg var ved utgangen av 2011 42 prosent høyere enn året før. I næringsbyggsektoren var det en moderat vekst i tilgangen på nye prosjekter gjennom hele 2011. I denne sektoren var verdien av beholdningen av nybygg, målt i løpende kroner, 15 prosent høyere ved utgangen av 2011 enn ved utgangen av 2010. Sett under ett holdt rehabiliteringsmarkedet seg stabilt i både bolig- og næringsbyggsektoren i 2011. Ved utgangen av året var verdien av beholdningene på om lag samme nivå som året før.

De fleste reiselivsnæringene opplevde en solid omsetningsvekst i 2011. Omsetningen for serveringsbedrifter økte blant annet med 7,7 prosent fra året før, og veksten var mest markant for kantiner, cateringbedrifter og kaffebarer. Også norsk overnattingsvirksomhet rapporterte positive omsetningstall i 2011. Hotellene omsatte for 21,4 milliarder kroner i 2011, en økning på 7,9 prosent fra året før, men det er store forskjeller innen bransjen. Hoteller i utkantene sliter med både belegg og priser, mens byhoteller og hoteller rundt store knutepunkter går svært godt. Situasjonen i serveringsnæringen er fortsatt kritisk. Det har vært mange saker om svart arbeid, manglende hygiene og lønnsomheten er lav. Forbundet har ved flere anledninger tatt opp kravet om en helhetlig gjennomgang av næringen.

2011 ble det solgt i overkant av 1,1 millioner tonn oppdrettsfisk. Dette er rekord i volum, men som resultat av lavere priser gikk den samlede førstehåndsverdien noe ned fra 30,7 milliarder kroner i 2010 til 29,3 milliarder i 2011. Antall personer i arbeid ved oppdrettsanleggene økte fra vel 4 900 i 2010 til vel 5 200 i 2011. Ved utgangen av 2011 stod det vel 401 millioner oppdrettsfisk i merdene, mot vel 374 millioner året før. Det betyr velfylte lagre til tross for et toppår i produksjon og salg.

Foto: Håvard Sæbø

Norske Skog, Follum fabrikk i Hønefoss ble besluttet nedlagt i 2012, mens dette bildet er tatt tidligere, da de ansatte var mer optimistisk i forhold til driften. På bildet fra venstre Lars Thorsrud, Tor Øystein Henningsen, Marianne Grønvold, Alf Ingar Fremstad, Marit Vist, Vidar Kristiansen, Ole Bjørn Helgerud og Lars H. Christensen.

Det næringspolitiske arbeidet

Med bakgrunn i at situasjonen i flere av våre bransjer stabiliserte seg i 2011 og at vi også fikk sysselsettingsvekst innenfor flere områder, bar det næringspolitiske arbeidet mindre preg av arbeid for å redde enkelt næringer og bedrifter. Likevel har det også vært problemer i enkelte næringer. Særlig gjelder dette treforedling som opplever nedgang. Hunsfos gikk konkurs i 2011 og Peterson våren 2012. Norske Skog- Follum ble vedtatt nedlagt vinteren 2012. Forbundet har bistått tillitsvalgte i disse og andre saker innenfor treforedling. I 2011 bestemte Orkla-konsernet seg for å utrede salg av Borregaard med eller uten kraftstasjon. Forbundet har hatt løpende kontakt med de tillitsvalgte og deltatt i møter med myndighetene sammen med tillitsvalgte.

Ellers har forbundet lagt vekt på arbeidet med reiselivspolitikken gjennom deltakelse i Strategisk råd. Særlig er det lagt vekt på tiltak som kan bidra til helårs reiseliv og helårs arbeidsplasser.

ser. Forbundet har bidratt med innspill til *Revidert reiselivsstrategi* som ble lagt fram våren 2012. Videre har forbundet deltatt i møter i forbindelse med regjeringa sitt arbeid med byggemelding som vil bli lagt fram i 2012. Gjennom *Fiskeri- og havbruksnæringens Forskningsfond* har forbundet bidratt til at forskningsinnsatsen mot lakserømming, lakselus- og sykdomsbekjempelse og arbeidsmiljøforskning har blitt styrket.

Eksportfinans

Ikke minst finanskrisa i 2008 viste hvor viktig gode og stabile kreditt- og garantiordninger er for våre eksportbedrifter. Eksportfinans ASA ble høsten 2010 underlagt et EU-regelverk som medførte økte kapitalkrav og begrensninger mht. større kunder. Dette skapte i løpet av 2011 usikkerhet knyttet til ordningen for eksportfinansiering og forbundet arbeidet med saken både overfor LO og regjeringa. Høsten 2011 la regjeringa fram forslag om å etablere et statlig organ som tar over porteføljen til Eksportfinans. Det ble etablert en overgangsordning fra novem-

ber 2011 og fram til det nye statlige selskapet blir etablert 1. juli 2012. Fellesforbundet mener den nye ordningen for eksportfinansiering vil være en god og forbedret ordning. Ved at staten tar over finansieringsansvaret vil det ikke være usikkerhet om ordningen har tilstrekkelige rammer og bæreevne.

Energipolitikk

Behovet for å redusere våre CO₂ utslipp krever at vi utvikler et mer klimavennlig energisystem. Forbundet har derfor vært opptatt av at det etableres en ny og helhetlig energipolitikk hvor ulike hensyn som klima, næringsutvikling og sikker energiforsyning, veies opp mot hverandre.

I mars satte regjeringa ned et utvalg som skulle utrede og vurdere energi- og kraftbalansen for Norge fram mot 2030 og 2050. Temaer var bl a vurdering av produksjonen av kraft, størrelsen på kraftutvekslingen med utlandet og forbruket i ulike sektorer, samt vurdering av virkningene av ulike tiltak for klima, miljø, sysselsetting og for industri og annet næringsliv. Utvalget skulle vurdere hva som skal til for at de regionale kraftbalansene gir grunnlag for like, stabile og forutsigbare strømpriser over hele landet, herunder produksjon og linjer. Forbundet har fulgt utvalgets arbeid gjennom LOs representasjon i utvalget. Utvalget vil legge fram sin rapport i mars 2012. Regjeringa vil følge opp denne utredninga med en stortingsmelding om energipolitikken i løpet av 2012. Forbundet har store forventninger til dette arbeidet, og forbundet vil følge dette opp slik at våre synspunkter blir vektlagt både i utredninga og i den kommende stortingsmeldinga.

Klima og miljøpolitikk

Fra starten i 2008 har forbundet deltatt i *Forum for miljøteknologi*, som er et samarbeidsorgan for en rekke store bedrifter med prosjekter og ambisjoner innen miljøteknologi. Medlemmene er en rekke av de største bedriftene innen energisektoren, maritim næring og kraftkrevende industri. Forumets utgangspunkt er at fornybar energi og miljøteknologi er av de sterkest voksende markedene i verden, og at norsk næringsliv på disse markedene har fortrinn i kraft av sin teknologiske kompetanse og erfaring. Men omstillinger er kostbare og innebærer stor kommersiell risiko ettersom det her dreier seg om store og uprøvde markeder. Forumets oppgave er derfor å stimulere til bedre rammebetingelser og få myndighetene til å bidra med virkemidler som reduserer risiko og stimulerer til nye løsninger. I tiden etter at forumet ble opprettet har regjeringa arbeidet med en nasjonal næringsstrategi for miljøteknologi, nedsatt et strategisk råd for miljøteknologi der forumet er representert, opprettet en egen ordning for miljøteknologi og åpnet opp for at også store bedrifter kan motta tilskudd til miljøteknologiprojekter. Forumet har stimulert denne utviklingen og gir mange innspill som har blitt lyttet til.

Offshore vind er et eksempel på et miljøteknologisk satsingsområde med stort potensiale både miljø- og næringsmessig.

Forbundet har sammen med Norsk klimastiftelse, universitets- og forskningsmiljøer, næringsliv og Norsk Industri deltatt i utarbeidelsen av en rapport og uttalelse om en satsing på dette. I overskuelig framtid er offshore vind ikke aktuelt som energiforsyning for Norge i stort omfang, men det er viktig å etablere noe utbygging for å kvalifisere norsk industri til deltakelse i de store markedene for dette internasjonalt.

Arbeidsmarked og velferdspolitik

Arbeidsmarkedet utviklet seg positivt innenfor forbundets områder i 2011 med nedgang i ledighet innenfor alle yrkesgrupper. Både innenfor bygningsyrkene og industriyrkene falt ledigheten klart gjennom 2011, og kraftigere enn ledigheten i befolkningen. Utviklingen for yrker innenfor reiseliv var noe svakere enn for gjennomsnittet av alle ledige. Se ellers tabell 5 på side 19.

Også tallet på permitterte sank gjennom 2011. Men i motsetning til tidligere år registrerte forbundet forholdsvis flere tilfeller hvor permitterte medlemmer ikke fikk rett til dagpenger fra NAV, selv om partene etter Hovedavtalen LO/NHO var enige i at det var saklig grunn for å permittere. Bedrifter, BNL og Fellesforbundet har vært behjelpelig med å klage og anke slike avslag. LO har tatt flere av sakene til Trygderetten. Arbeidet med å finne løsninger på dette jobbes det videre med i.

Fellesforbundet har i 2011 engasjert seg i forhold til nivå på tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne og vilkår for bedrifter innenfor skjermet sektor. Forbundet fikk gehør for sine forslag. Antall tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne ble i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2011 oppjustert, og i statsbudsjettet for 2012 ble det vedtatt en ytterligere økning.

Forbundet tok også i 2011 opp de økonomiske vilkårene for arbeidsledige ved å foreslå bedring i dagpengeregelverket. Her fikk forbundet ikke gjennomslag.

Pensjonspolitik

Nye regler for alderspensjon fra folketrygden og AFP ble innført fra 1. januar 2011. Noen tilpasninger av tjenstepensjoner til fleksibelt uttak av alderspensjon trådte også i kraft fra 1. januar 2011. Informasjon om nytt regelverk, linker til relevante nettsider og annen informasjon om nytt regelverk ble lagt ut på forbundets nettside.

Forbundet har i 2011 behandlet en del henvendelser angående ny AFP. De fleste henvendelsene dreier seg om regelverket relatert til uttakstidspunkt.

På landsmøtet ble det reist forslag om virkningen av ny alderspensjon og hvordan denne slår ut for våre medlemmer. Landsmøtet vedtok å oversende en del av disse forslagene til forbundsstyret.

Som en del av pensjonsreformen la regjeringa fram forslag til ny uføretrygd og alderspensjon til uføre. Forslaget inneholdt i all hovedsak de krav LO-kongressen i 2009 hadde stilt.

Boligpolitikk

Bolig er viktig for trivselen, helsa og velferden til den enkelte. Etter forbundets syn må det føres en boligpolitikk som gir alle økonomisk mulighet til å skaffe seg og opprettholde en tilfredsstillende bosituasjon. Foran landsmøtet i 2011 ble det nedsatt et boligutvalg som leverte innspill i forkant av behandlingen av boligpolitikken på landsmøtet.

Forbundet mener at den viktigste forutsetningen for å stabilisere prisene og å unngå spekulasjon i et fritt bolig marked er at det blir bygd nok boliger. Politikken må derfor være innretta mot å sikre en jevn og tilstrekkelig boligbygging. Viktige tiltak her vil være at myndighetene tar ansvar for at det er tilrettelagt nok byggeklare tomter i pressområdene og at risikoen for utbygger ved usolgte boliger i usikre tider blir redusert. På denne måten kan boligproduksjonen holdes oppe i økonomisk vanskelige tider. Presset på boligprisene kan dermed reduseres.

I 2011 ble det registrert igangsatt bygging av 27 735 boliger. Det er 31,2 prosent flere boliger enn i 2010. Øst- og Vestlandet står for over halvparten av veksten.

Utdanning og fagopplæring

Forbundet har gjennom *Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY)*, de sju partssammensatte faglige rådene hvor forbundet er representert og også direkte overfor politisk ledelse i Kunnskapsdepartementet, arbeidet for å styrke samspillet mellom skole og bedrift og øke kvaliteten i fag- og yrkesopplæringa. Et sentralt arbeid i de faglige rådene og SRY har vært å vurdere og fremme forslag om endringsbehov i Kunnskapsløftet tilpasset de ulike utdanningsprogrammene. Forbundet har arbeidet for å styrke forskningsinnsatsen mot fag- og yrkesopplæringa. Arbeidet har resultert i at det kommer en egen stortingsmelding våren 2013 om fag- og yrkesopplæring. Stortingsmeldinga vil følge opp initiativ og forslag som er kommet fra SRY og de faglige rådene. Forbundet er videre representert i Utdanningsdirektoratets styringsgruppe for etablering av et nasjonalt kvalitetsvurdering-system som skal sikre kvaliteten i lærebedriftene. Systemet skal være klart i 2013.

Kommune- og fylkestingsvalget

Kommune- og fylkestingsvalget var en av de prioriterte oppgavene i forbundet i 2011. I forkant av valgkampen utarbeidet forbundet liste med saker som avdelingene kunne bruke i sitt arbeid med å gi innspill til partiene lokalt i deres programarbeid. Forbundet oppfordret også avdelingene om å delta i nominasjonsprosessene i forbindelse med valg av kandidater. Flere avdelinger var aktive både i programarbeidet og i nominasjonsarbeidet.

Jonn Gunnar Lislelid fra Svelvik (t.v.) var en av Fellesforbundets medlemmer som ble valgt til ordfører i sin kommune. Lislelid er medlem av Fellesforbundet avdeling 30 i Drammen og ble valgt som ordfører for Arbeiderpartiet. På bildet blir han ønsket til lykke av Svelviks tidligere ordfører Knut Erik Lippert.

(Foto: Tore Shetelig, Drammens Tidende)

I forkant av valgkampen opprettet forbundet link på hjemmesida kalt «Valg 2011». Her ble det lagt ut materiell som ville være til nytte i valgkampen. I slutten av juni arrangerte forbundet valgkampkonferanse. Konferansen hadde som formål å skolere deltakerne i saker som Fellesforbundet var opptatt av i valgkampen.

Forbundsledelsen deltok etter invitasjon på flere arrangementer som avdelingene selv, eller sammen med andre, sto for. Det er ikke utarbeidet oversikt over hvor mange med Fellesforbundet-bakgrunn som er valgt som representanter i kommunestyre og fylkesting.

Den endelige opptellinga fra valget (kommunevalgresultat) viste en frammøteprosent på 63,8 som var litt høyere enn ved forrige valg. Av de opptalte stemmene fikk Arbeiderpartiet 31,7 prosent, SV 4,1 og Senterpartiet 6,7. Det var en framgang for Arbeiderpartiet, men klar tilbakegang for de rødgrønne partiene samlet. Høyre fikk sterk framgang, med 28,0 prosent, mens Frp hadde en sterk tilbakegang og fikk 11,4 prosent. Venstre fikk 6,3 prosent og KrF 5,6 prosent.

Fellesforbundets organisasjon

Medlemsutvikling og rekruttering

Fellesforbundet hadde ved utgangen av 2011 totalt 151 137 medlemmer, herav 104 750 yrkesaktive og 1 866 elev- og studentmedlemmer. Dette er en nedgang på totalt 663, nedgangen på yrkesaktive medlemmer var 407. Bransjer som bygg, havbruk og hotell- restaurant og reiseliv opplevde medlemsvekst i 2011. Andre bransjer som verft- og deler av verkstedsindustrien, byggeindustri, treforedling, grafisk og tekstil/konfeksjon hadde tilbakegang i medlemstallet.

Se ellers tabell 6 på side 20.

Av forbundets 104 750 yrkesaktive medlemmer kan 87 658 identifiseres mot overenskomst. Se tabell 7 på side 21. I tillegg er det 4 058 medlemmer tilknyttet bedrifter uten tariffavtale der bare kontingenttrekkavtale er gjort gjeldende.

Forbundet hadde som mål å rekruttere 15 000 nye medlemmer og redusere andelen strøkne og utmeldte medlemmer i 2011. Dette målet skulle bl.a. oppnås gjennom å bistå avdelingene i organisasjonsbygging, særlige tiltak for rekruttering av utenlandsk arbeidskraft og prioritere enkelte bransjeområder gjennom bl.a. pilotprosjekt. Her ble det bl.a. nedsatt en arbeidsgruppe som fikk i oppgave å utarbeide en strategi for hvordan det skal drives rekruttering av utenlandske arbeidstakere og i utenlandske selskaper, samt opprettelse av tariffavtale med utenlandske selskaper. Videre skulle opplæringsmidler også brukes i organisasjonsbygging, og det skulle skapes gode rutiner i avdelingene for å oppnå rask kontakt med medlemmer som endrer sitt arbeids- eller medlemsforhold.

62 av forbundets 110 avdelinger fastsatte konkrete rekrutteringsmål i 2011. I tillegg sendte sju avdelinger inn tilbakemeldinger som inneholdt andre rekrutteringsmål enn konkret antall nye medlemmer. Dette er noe lavere enn tidligere år.

Det ble i 2011 opprettet et sentralt koordineringsutvalg for rekruttering i forbundet. Utvalget ble sammensatt med en representant fra hvert administrativt distriktskontor og øvrig administrasjon. Den enkelte representant i utvalget har hatt et særskilt ansvar for rekruttering innenfor sitt område, og for å legge til rette for oppfølging og møter med avdelingene for å følge opp deres rekrutteringsaktivitet. Målsetningen med utvalget er å legge grunnlaget for bedre samordning og bredere diskusjoner rundt rekrutteringsaktiviteten, og større grad av lik praksis i de ulike områdene når det gjelder oppfølging av avdelingenes rekrutteringsaktivitet.

For å knytte alle overenskomstansvarlige nærmere til rekrutteringsaktiviteten, og for å legge grunnlaget for mer målrettede

prosjekter innenfor enkelte områder, ble de overenskomstansvarlige i 2011 bedt om å gi tilbakemelding om potensial og muligheter for rekruttering innenfor sine områder. Disse tilbakemeldingene skulle danne grunnlag for diskusjoner i det sentrale koordineringsutvalget rundt målrettede og konkrete organisasjonsprosjekter. Mer aktiv informasjon om LO-favør har nok også bidratt til økt rekruttering.

Resultatet ble at det i 2011 i alt ble rekruttert 16 003 nye medlemmer til forbundet, som var over 1 000 flere enn målet for 2011 og 215 flere enn forrige år. Likevel ble det en mindre nedgang i medlemstallet totalt. 16 666 medlemmer meldte seg ut. Det var likevel 3 252 færre enn året før. Gjennom 2011 hadde forbundet en fortsatt tilbakegang i sitt medlemstall, og hvor aktiviteten og medlemsutviklingen varierer en del mellom ulike bransjer i forbundet.

Forbundets lokalavdelinger

Ved utgangen av 2011 hadde forbundet 110 lokalavdelinger. Se tabell 8 på side 22. Det er åtte færre enn forrige år. Avdelingene er selvstendige organisasjonsledd innenfor forbundet med egne vedtekter, økonomi og styrer. Aktivitetsnivået er ulikt fra avdeling til avdeling.

De fleste av forbundets avdelinger utfører sine oppgaver tilfredsstillende også i henhold til vedtektene og handlingsplaner, men det finnes fortsatt avdelinger som på langt nær oppfyller sine oppgaver. Forbundet utfører virksomhetsrevisjon i avdelingene. Der det avdekkes mangler ved virksomheten foreslår forbundet tiltak i avdelingen for å sikre at medlemmene får det tilbud og den oppfølging de har krav på.

Samtlige avdelinger skal benytte statsautorisert eller registrert revisor. Forbundet har ikke aktivt gått ut for å foreta økonomisk revisjon i avdelingene, men har foretatt gjennomgang av regnskapene når det har vært sammenslutninger eller oppløsning, eller når avdelingene selv har bedt om bistand.

Om medlemsutvikling i avdelingene, se tabell 9 på side 22.

Seksjonsråd

I forbindelse med dannelsen av Fellesforbundet i 1988 ble det vedtatt at det skulle etableres seksjonsråd for hvert enkelt av de forbund som dannet Fellesforbundet. For de forbund som etter dannelsen har sluttet seg til Fellesforbundet er det også blitt dannet seksjonsråd. I 2011 var det sju seksjonsråd. Rådene har som mandat bl.a. å være høringsinstans og komme med innspill til forbundets ledelse på saker som gjelder bransjene innenfor det enkelte seksjonsområde. Seksjonsrådene kan arrangere

egne konferanser eller felleskonferanser. De landsmøtevalgte forbundssekretærene er ledere for de respektive seksjonsråd.

I 2011 drøftet og behandlet seksjonsrådene særlig tariffrevisjonen 2012 og forslag som ellers berører saksfelt innenfor seksjonenes områder. Videre drøftet de forslaget om å erstatte seksjonsrådene med tariff- og bransjeråd. Seksjonsrådene stilte seg positive til forslaget. Ellers drøftet rådene bransjepolitiske utfordringer og arrangerte bransjekonferanser.

I 2012 opphører seksjonsrådene og blir erstattet med tariff/bransjeråd.

Ungdomsarbeidet

2011 var et krevende år for ungdomsarbeidet med både opp- og nedturer. Landsmøtet var en opptur og viste at ungdomsarbeidet gir resultater. Dyktige unge tillitsvalgte var på talerstolen og kjempet faglig og politisk. Resultatet ble blant annet at forbundet skal ansette en ungdomskontakt i Nord-Norge, det skal utarbeides nye retningslinjer for ungdomsarbeidet som skal styrke ungdomskonferansen og det sentrale ungdomsutvalget og det regionale samarbeidet skal styrkes.

Dessverre mistet vi tre unge medlemmer i Fellesforbundet under angrepet på Utøya. Snorre Haller representerte forbundet på Utøya-leiren og var medlem av det sentrale ungdomsutvalget.

Den årlige ungdomskonferansen ble avholdt i januar med god deltakelse. Det var bl. a innledninger og debatter om fagopp-

læring og grønn industri. Det ble valgt et sentralt ungdomsutvalg med Bjørn Sigurd Svingen som leder og Linn Pilskog som ungdomssekretær.

For første gang i historien avholdt forbundet en sentral lærlingkonferanse. Her deltok nesten 70 lærlinger. Kunnskapsminister Kristin Halvorsen deltok som innleder. Konferansen var viktig for å vise at Fellesforbundet tar oppgaven som det forbundet med flest lærlinger og lærefag på alvor. Lærlinger og fagopp-læring har vært en viktig fokusområdet for utvalget i perioden. Lærlinger er i 2012 også er prioritert område for LOs ungdomsarbeid. I 2011 var det i rekrutteringsuka mange avdelinger som kjørte lærlingpatruljer. Det ble også avholdt faglig ungdomskurs og skoleinformatørkurs.

Ungdomsutvalget har jobbet med en rekke saker i løpet av året. Mye tid ble brukt på planlegging av landsmøtet. Utvalget har også gitt råd til ledelsen i forbindelse med tariffoppgjøret. I tillegg er det gitt råd i forbindelse med utarbeiding av ny student- og lærlingforsikring i LO gjennom LO-favør.

Ungdomssekretæren var i Nicaragua for å følge opp det internasjonale prosjektet ungdomsutvalget har sammen med Norsk Arbeidsmannsforbund og forbundets avdelinger i Sør- og Nord-Trøndelag. Turen var nyttig på den måten at vi fikk tettere kontakt med ungdommen i FNT og lærte å kjenne arbeidssituasjonen og kulturen i landet bedre.

Sentral kurs- og konferansevirksomhet

Gjennom året har over 6 475 medlemmer/tillitsvalgte deltatt på kurs og konferanser arrangert lokalt og sentralt av forbundet, AOF og ved nordiske og internasjonale kurs. Dette er en økning på 1 025 deltakere sammenliknet med 2010.

Studieaktiviteten er basert på de ressurser som vi får fra Opplysnings- og utviklingsfondet (midler som innbetales av bedrifter som er omfattet av tariffavtale). Fondet administreres av AOF Norge som disponerer og oppretter en klientkonto der utgiftene til kurs blir belastet. Midler er overførbare fra ett år til det neste. Forbundets andel av OU- midler ble ikke anvendt fullt ut i 2011. Dette kom av at forbundet fikk overført midler fra året før.

Bare en mindre del av kursvirksomheten blir arrangert sentralt. Ti slike kurs ble arrangert i 2011 med i alt 220 deltakere. Følgende kurs ble arrangert: Kurs for lagbaser/plasstillitsvalgte, kurs for tillitsvalgte i byggeindustrien, faglig ungdomskurs, kurs for skoleinformatører, kurs for tillitsvalgte i arbeidsmarkedsbedriftene, to tariffkurs for tillitsvalgte i byggfagene, to kurs for tillitsvalgte innenfor Forsvarets verksteder og tariffkurs for tillitsvalgte innenfor hotell og restaurant.

18 av forbundets tillitsvalgte deltok på nordiske og internasjonale kurs og konferanser i 2011.

I tillegg til sentrale kurs har også Fellesforbundet deltakere på toppskoleringskurs arrangert av AOF. Tema på slike kurs er blant annet arbeidsmiljø og arbeidsrett. I 2012 var det 143 deltakere fra Fellesforbundet som fullførte kursene. Dette er om lag like mange som de to foregående år. Fellesforbundet har prioritert ansatte og tillitsvalgte på heltid i avdeling til arbeidsrett og til LO-skolen, fordi det er disse som i størst grad møter medlemmene i sitt daglige arbeid.

Forbundet arrangerte 11 konferanser med ulike temaer og med i alt 431 tillitsvalgte som deltakere. Konferansene hadde mellom 14 og 89 deltakere.

Lokal kursvirksomhet

Den lokale kursvirksomheten omfatter korte kurs og konferanser i forbundets regi. Forbundets sju administrative distriktskontorer har ansvaret for godkjenning og tildeling innenfor de prioriterte områder. Forbundet fordelte de økonomiske midler vi hadde til rådighet ut på forbundets sju administrative distriktskontorer og Petroleumsforumet. Midlene skal dekke forbundets grunnopplæring, kurs og konferanser med tema innenfor forbundets prioriterte områder og AOFs MoTo-kurs (felleskurs i AOF-regi). MoTo-kurs planlegges og gjennomføres som lokal skoling, arrangert av AOF og åpne for medlemmer i alle forbund tilsluttet LO. I 2011 deltok 420 av forbundets medlemmer på ulike MoTo-kurs. Dette er en økning på 46 deltakere sammenliknet med 2010.

I 2011 hadde forbundet 5 243 deltakere i egne lokale tiltak. Dette er en økning på 27 tiltak og 778 deltakere sammenliknet med forrige år. Se tabell 10 på side 27.

Medlemsfordeler

Som en oppfølging av LO-kongressens vedtak knyttet til bedre kjennskap til LOfavør-konseptet ble det i 2011 gjennomført prosjekter knyttet til synliggjøring av LOfavør- og medlemsfordeler overfor både eksisterende og potensielle medlemmer. Forbundet søkte om midler fra Fellesutvalget til igangsetting av fem prosjekter, og områdene som ble valgt var Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Hordaland og Hedmark. Prosjektene ble gjennomført i et samarbeid mellom Sparebank 1 sine lokale banker og forbundets avdelinger i de aktuelle områdene, koordinert av distriktskontorene. Det ble gjennomført oppstartsmøter med avdelingene, oppsøkende virksomhet og konferanser med opplæring av lokale tillitsvalgte i forhold til LOfavør-konseptet. Prosjektene har hatt som målsetning å øke kjennskapen til de ulike LOfavør-medlemsfordelene hos de lokale tillitsvalgte og medlemmer i fylket, og har forhåpentligvis og ført til økt bruk av fordelene i rekrutteringsarbeidet.

En annen medlemsfordel er utdanningsstøtte. *LOs Utdanningsfond* har som formål å støtte opplæringstiltak og kompetanseutvikling for medlemmer og tillitsvalgte. Rettigheter i fondet har søknadsberettiget som har minst tre års sammenhengende medlemskap på søknadspunktet og som tilhører en overenskomst/tariffområde som var med på innbetaling til Lavlønnsfondet eller tariffavtale som ville innbetalt til Lavlønnsfondet om det fortsatt hadde eksistert. Studentmedlemmer har som hovedregel ikke rettigheter i fondet.

Det ble i 2011 innvilget totalt 2 411 stipend, og 1 168 av disse var fra Fellesforbundet. Til sammen ble det delt ut over 24 millioner kroner i stipend i 2011 og herav nær 11,5 millioner kroner til medlemmer fra Fellesforbundet (vel 8,8 millioner kroner i 2010). Fellesforbundet hadde 233 flere stipendiater i 2011 enn i 2010. Forbundets andel av totale stipend i 2011 var vel 47 prosent mot vel 44 prosent i 2010.

Maksimal stipendsats for studieåret 2011/2012 var 17 000 kroner for helårsutdanning og kroner 8 500 for kortere kurs. For kurs i EDB/IKT er satsen på 4 500 kroner. Stipendsats for støtte til AOFs Lese- og skriveopplæring med datatekniske hjelpemidler er på 10 500 kroner.

De av Fellesforbundets medlemmer som i dag arbeider på overenskomstområder uten rettigheter i LOs utdanningsfond, med unntak av VTA-overenskomsten, får dekket samme stipend som for LOs utdanningsfond direkte fra forbundet. Kriteriene for stipendet er de samme som for LOs utdanningsfond.

Internasjonal virksomhet

Fellesforbundet har et aktivt internasjonalt engasjement av flere grunner. Internasjonal solidaritet er en av grunnverdiene i arbeiderbevegelsen, og som bør ligge i ryggmargen vår. Men vi har i stor grad også egeninteresse i å ha et internasjonalt kontaktnett. Mange rammevilkår besluttes politisk utenfor Norges grenser, og det er viktig å være med å påvirke disse. I tillegg vil utviklingen av lønns- og arbeidsvilkår i andre land være med å påvirke lønnsevnene i våre bedrifter i Norge. Verken vi eller arbeidstakere i andre land er tjent med en underklasse i fattigere deler av verden. Til slutt hender det også at Fellesforbundet er avhengig av hjelp fra forbund i andre land i forbindelse med egne tariffoppgjør, utenlandske bedrifter i Norge eller norske konserns virksomhet i utlandet. Av alle disse grunner er det viktig at Fellesforbundet er aktive internasjonalt og blir respektert i dette arbeidet.

Medlemskap i internasjonale føderasjoner

Fellesforbundet var i 2011 tilsluttet 20 nordiske, europeiske og internasjonale yrkessekretariater innen bransjene: metall, bygging og tre, hotell, restaurant og reiseliv, grafisk, kjemi og papir, tekstil og bekledning, næringsmidler og landbruk og transport. Forbundsledelsen er representert i styret i 11 av disse.

Kongresser i internasjonale føderasjoner

I 2011 ble det avholdt kongress i ICEM (internasjonal kjemi), UNI Grafisk, EMF (europeisk metall), EBTF (europeisk bygging) og UNI Europa Grafisk. I tillegg arrangerte IN (nordiske industri) og NBTF (såkalte forum med valg).

ICEM-kongressen fokuserte på det arbeidet som har vært gjort med sammenslutningsprosessen. ICEM har hele tiden vært pådriver for å realisere målet om en ny global industriføderasjon. Faglig har ICEM jobbet svært mye med kontraktsansettelser og vikarbyråbruk, og dette prosjektet vil bli en sentral del i den nye globale føderasjonens arbeid.

UNI Grafisk satser på å utvikle nettverksarbeidet mot de globale konsernene innen den grafiske sektoren. Det skal også satses på HMS, utdanning og faglige rettigheter generelt og på å styrke den grafiske sektoren spesielt.

EMF-kongressen handlet i all hovedsak om strukturprosessen i europeisk fagbevegelse. Prosessen som har som mål å etablere en ny europeisk industriføderasjon i løpet av 2012 fikk sitt endelige tilslutning fra metallmiljøet. Sammen med EMCEF (kjemi) og ETUF-TCL (teko) stiftes en slagkraftig organisasjon som skal hevde industriansattes rettigheter overfor europeiske motparter og politikere.

EBTF-kongressen har i hele forrige periode hatt sosial dumping

og rettigheter for utstasjonerte arbeidstakere øverst på sin dagsorden. EBTF holder forbundene kontinuerlig oppdatert på nye EU-initiativ som påvirker dette feltet, og er selv aktive i forhold til kommisjonen og Parlamentet. Samtidig arbeidet EBTF godt sammen med de europeiske arbeidsgiverne FIEC, og dette arbeidet skal det bygges videre på.

UNI EG-kongressen vedtok å legge vekt på å ta vare på og utvikle de europeiske sektornettverkene innen dyptrykk og rulleoffset, avisområdet, emballasje og sikkerhetstrykkeriene. Den sosiale dialogen med arbeidsgiverorganisasjonen Intergraf skal komme i gang etter 25 års innsats.

INs forum vedtok et sterkere fokus på atypisk arbeid og bærekraftig utvikling av både næringspolitikken og den økonomiske politikken. Også arbeidstakerrepresentasjon i nye selskapsformer vil bli belyst. Internasjonalt er det viktigste å følge opp den europeiske og globale strukturprosessen i fagbevegelsen.

NBTFs årsmøte vedtok en helt ny organisering av arbeidet. Det blir en mer politisk styring, der alle medlemsforbund får plass i styret. Sosial dumping står høyest på dagsorden, og følges opp gjennom flere arbeidsgrupper, en arbeidsform som skal bli mer brukt i den nye organiseringen av NBTF.

Strukturdebatten i europeisk og internasjonal fagbevegelse

2011 var preget av debatten om sammenslutning mellom de europeiske/globale bransjeføderasjonene for metall, kjemi og teko. Alle styremøter i de respektive organisasjonene har hatt dette som hovedtema, og ved utgangen av året var det klart at all motstand er borte, og at det foreligger utkast til nye vedtekter, ny organisasjonsstruktur og ny politisk plattform. Det er enighet om at de nye organisasjonene skal stiftes i første halvår i 2012 og at den internasjonale stiftelseskongressen skal avholdes i København med alle de nordiske medlemsforbundene i Industriansatte i Norden som vertskap.

Internasjonalt solidaritetsarbeid

Det har ikke kommet til noen nye solidaritetsprosjekter i forbundet i 2011. Prosjektsamarbeidet mellom Østfold-avdelingene og forbund i Nicaragua, Byggfagsavdelingen i Drammen og bygningsarbeiderforbundet i Etiopia, Oslo Grafiske og det grafiske forbundet i Palestina fortsetter. Samtidig fortsetter Fellesforbundets ungdomsutvalg å utvikle et prosjektsamarbeid med faglig ungdom i Nicaragua.

Forbundsstyret vedtok å etablere et nytt samarbeidsprosjekt med Norsk Folkehjelp. Det nye prosjektet skal bidra til organisatorisk utvikling i Sør-Afrika og ellers i det sørlige Afrika. Prosjektsamarbeidet dekker vesentlige deler av Norsk Folke-

hjelps egenandeler til prosjektene i regionen. Det skal forsøkes å engasjere forbundets lokale klubber og avdelinger til å bidra til å fullfinansiere egenandelene i prosjektene. Samarbeidsprosjektet fra forrige landsmøteperiode rundt forskjellige organiseringstiltak i Palestina ble avsluttet. Prosjektet har bidratt til å opprettholde Norsk Folkehjelps engasjement på Gaza-stripen og på Vestbredden. Gjennom fem delprosjekter har forbundet gjennom fire år bidratt til at kvinner, ungdom, flyktninger og andre grupper har blitt opplært i organisasjonsarbeid og har kunnet kjempe sine egne kamper på egne premisser.

Representasjon

Forbundet var i 2011 representert i styret i Norsk Folkehjelp og i styret i LO/IFS (LOs internasjonale faglige solidaritet). Forbundet er også representert i det nye KOMpakt, regjeringens konsultative organ for menneskerettigheter og økonomisk engasjement i utlandet og i styret for Initiativ for Etisk Handel.

Tabell 1. Antall bedrifter med tariffavtale

Antall organiserte	Antall bedrifter pr 31.12.2011	Endring fra 1.1.2011
0	339	122
1-5	1 946	-6
6-10	1 013	-55
11-20	908	22
21-100	876	-27
101-200	85	3
201-500	37	1
Over 500	5	0
Totalt	5 209	60

Tabell 2. Avtaleforhold – nye og endrede avtaleforhold og antall kontingenttrekkavtaler

Bransje område	Nye avtaler		Endringer i avtaleforhold		Kontingenttrekk avtaler		Totalt	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Jern og Metall	79	79	117	135	51	107	247	321
Bygning	68	81	76	80	71	136	215	297
Hotell	43	81	35	34	35	71	113	186
Grafisk	5	9	22	25	1	6	28	40
Papir	-	1	3	1	-	-	3	2
Bekledning	1	3	11	3	2	-	14	6
Skog og Land	14	14	4	15	1	14	19	43
Egne org.ledd	-	4	2	-	1	1	3	5
Totalt avtaler	210	272	270	293	162	335	642	900
Antall org.	1 470	2 357	7 207	6 297	481	1 121	9 158	9 775

Tabell 3. Antall stevninger tatt ut av Fellesforbundet

Typer saker	2011	2010
Yrkesskade	44	63
Stillingsvern	42	53
Lønnskrav	12	16
Kollektiv		1
Annet	3	5
Totalt	101	138

Tabell 4. Antall LO-godkjente arbeidstidsordninger i 2011

Innarbeidsordning – antall dager	Antall godkjenninger	
	2011	2010
15 - 20	47	79
15 - 13	16	29
14 - 21	132	44
14 - 14	24	5
13-15	13	-
12 - 16	28	25
12 - 9	35	116
11 - 10	80	73
7 - 7	-	3
4 - 3	4	17
Offshore	43	46
Andre	1	-
Totalt	423	437

Tabell 5. Utvikling i antall ledige

Helt arbeidsledige innenfor enkelte yrker. Arsgjennomsnitt (NAV). Endring 2010 -2011.

	2010	2011	Endring
Bygningsarbeid	9194	7674	-17 %
Rørleggere	678	555	-18 %
Snekkere og tømrere	2681	2172	-19 %
Andre bygningsarbeidere	3055	2607	-15 %
Andre anleggsarbeidere	1589	1353	-15 %
Hjelperearbeidere innen bygg, anlegg, vedlikehold o.l	1191	987	-17 %
Industriarbeid	7931	6515	-18 %
Mekanikere	1344	1140	-15 %
Prosess- og maskinoperatører	2888	2491	-14 %
Andre håndverkere	554	499	-10 %
Hjelperearbeid innen industrien	1125	923	-18 %
Støpere, sveisere, platearbeidere ol	2020	1461	-28 %
Reiseliv	3672	3597	-2 %
Reisekonsulenter og reiselivsmedarbeidere	211	190	-10 %
Kokker	984	974	-1 %
Hovmestere, servitører og hjelpepersonell	2477	2433	-2 %

Kilde: NAV

Tabell 6. Medlemstall og medlemsutvikling 2011

Totalt			Herav kvinner		Yrkesaktive		Ikke yrkesaktive		Elev- og student	
Fylke	31.12.11	Endring	31.12.11	Endring	31.12.11	Endring	31.12.11	Endring	31.12.11	Endring
Østfold	11 571	-262	2 099	-30	6 735	-216	4 836	-46	37	-3
Oslo/Akershus	20 441	-373	4 000	-105	13 795	-295	6 646	-78	368	52
Hedmark	7 392	-152	944	0	4 519	-102	2 873	-50	48	2
Oppland	8 278	10	1 787	-2	5 490	18	2 788	-8	33	1
Buskerud	10 113	-57	2 023	15	6 485	7	3 628	-64	45	1
Vestfold	6 615	70	970	33	4 197	134	2 418	-64	35	2
Telemark	6 395	65	974	12	4 507	5	1 888	60	96	56
Aust-Agder	2 510	-72	578	-12	1 685	-79	825	7	11	1
Vest-Agder	6 223	-241	1 227	-16	4 320	-223	1 903	-18	44	2
Rogaland	13 822	143	2 078	-7	10 077	155	3 745	-12	85	10
Hordaland	16 485	-120	3 063	12	12 167	-99	4 318	-21	182	26
Sogn og Fjordane	2 738	-146	485	-8	2 145	-165	593	19	16	5
Møre og Romsdal	8 895	144	1 560	-42	6 616	154	2 279	-10	80	-14
Sør-Trøndelag	10 034	238	1 890	112	7 428	221	2 606	17	404	15
Nord-Trøndelag	7 096	123	976	5	5 350	106	1 746	17	112	26
Nordland	8 868	-2	1 420	-26	6 425	20	2 443	-22	115	-10
Troms/Finnmark	3 661	-31	864	8	2 809	-48	852	17	155	7
Total	151 137	-663	26 938	-51	104 750	-407	46 387	-256	1 866	179

Tabell 7. Medlemstall pr. overenskomst

Landsomfattende overenskomst	Medlemstall		Endring i løpet av året	
	31.12.2011	1.1.2011	Antall	%
Verktstedoverenskomsten	29 274	29 937	-663	-2,2
Fellesoverenskomsten for byggfag	20 784	20 188	596	3,0
Riksavtalen	7 365	7 262	103	1,4
Overenskomsten for byggeindustrien	6 850	6 953	-103	-1,5
Biloverenskomsten	5 858	5 823	35	0,6
Fellesoverenskomsten for treforedlingsindustien	2 633	2 772	-139	-5,0
AMB overenskomsten	1 877	1 937	-60	-3,1
Flyoverenskomsten	1 796	1 725	71	4,1
Aviser	1 432	1 535	-103	-6,7
Verktstedoverenskomsten for Forsvaret	1 303	1 303	0	0,0
Havbruksoverenskomsten	1 184	1 032	152	14,7
Teko Overenskomsten	1 082	1 164	-82	-7,0
Overenskomsten for Trykkerier	1 108	1 198	-90	-7,5
VTA-overenskomsten	661	574	87	15,2
Overenskomst for Kartonasjefabrikker	590	640	-50	-7,8
Glassoverenskomsten	568	572	-4	-0,7
Overenskomst for asfaltarbeid	365	356	9	2,5
Teknologi- og dataoverenskomsten	310	332	-22	-6,6
Landsoverenskomsten	306	266	40	15,0
Avispakkerioverenskomsten	291	300	-9	-3,0
Overenskomsten for jordbruks- og gartneri	196	235	-39	-16,6
Naturbruksoverenskomsten	185	199	-14	-7,0
Overenskomst for Bokbinderier	197	197	0	0,0
Steinindustrioverenskomsten	185	187	-2	-1,1
Landforpleiningsavtalen	120	173	-53	-30,6
Prinsippavtale bemanning	82	0	82	0,0
Overenskomst for Serigrafiske bedrifter	42	43	-1	-2,3
Miljøoverenskomsten	33	23	10	43,5
Bilutleieoverenskomsten	24	25	-1	-4,0
Tannteknikeroverenskomsten	17	22	-5	-22,7
Bemanningsavtale HSH	9	0	9	0,0
Nexans-overenskomsten	643	605	38	6,3
Wallboardoverenskomsten	110	119	-9	-7,6
Hengeavtaler med andre LO-forbund	84	78	6	7,7
Myntoverenskomsten	15	15	0	0,0
Fylkeslandbruksskoler	12	14	-2	-14,3
Havbruksoverenskomsten/Veso A/S	14	14	0	0,0
Statskog	8	8	0	0,0
Sandtakoverenskomsten	6	9	-3	-33,3
Norsk Folkemuseum, Bygdø Kongsgård	7	7	0	0,0
Torvindustri	6	7	-1	-14,3
Norodden A/L	6	6	0	0,0
Andøytorg	5	5	0	0,0
Reingjetere	5	5	0	0,0
Kommuneskoger	4	8	-4	-50,0
Sem Gjestegård	4	4	0	0,0
Gressmelfabrikker	2	2	0	0,0
Statens Regulativ Politiverkst Oslo	0	1	-1	-100,0
Sum for alle overenskomster	87 658	86 980	678	0,8

Tabell 8. Avdelingsoversikt

Fylke:	Antall avdelinger	Endring
Østfold	15	0
Oslo/Akershus	12	-1
Hedmark	5	0
Oppland	7	0
Buskerud	7	0
Vestfold	4	0
Telemark	3	0
Aust-Agder	2	0
Vest-Agder	9	0
Rogaland	7	0
Hordaland	12	-1
Sogn og Fjordane	2	0
Møre og Romsdal	4	-1
Sør-Trøndelag	10	-1
Nord-Trøndelag	6	-2
Nordland	3	0
Troms/Finnmark	2	-2
I alt	110	-8

Tabell 9. Totalt medlemstall pr. avdeling og fylke**Østfold**

Avdelingens navn	Totalt	Herav kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 2 Fredrikstad Fagforening	2 438	260	1 473	965
Fellesforbundet avdeling 26 Østfold Fagforening	3 053	577	1 808	1 245
Fellesforbundet avdeling 75 Halden Fagforening	1 194	160	872	322
Fellesforbundet avdeling 144 Rakkestad Fagforening	60	0	29	31
Fellesforbundet avdeling 162 Ørje Fagforening	123	25	66	57
Fellesforbundet avdeling 436 Papirarbeidernes For.	611	36	359	252
Fellesforbundet avdeling 437 Greåker Arbeiderfor.	159	20	90	69
Fellesforbundet avdeling 453 Moss Cellulose-Papir	430	71	215	215
Fellesforbundet avdeling 482 Glomma Papp	241	55	157	84
Fellesforbundet avdeling 483 Borregaard Fagfor.	949	156	383	566
Fellesforbundet avdeling 488 Håndverksarb. For.	236	2	131	105
Fellesforbundet avdeling 633 Leca Fagforening	94	3	32	62
Fellesforbundet avdeling 638 Moss Bygningsarb.for.	340	2	229	111
Fellesforbundet avdeling 644 Glavaarb. Fagfor.	204	48	140	64
Fellesforbundet avdeling 851 Østfold	1 439	684	751	688
Sum antall avdelinger: 15				
Totalt	11 571	2 099	6 735	4 836

Oslo/Akershus

Avdelingens navn	Totalt	Herav kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 1 Oslo - Akershus	6 068	1 011	3 242	2 826
Fellesforbundet avdeling 87 Kjeller Jern og Metall	520	27	378	142
Fellesforbundet avdeling 99	150	1	86	64
Fellesforbundet avdeling 185 Flyarbeidernes For.	2 310	134	1 880	430
Fellesforbundet avdeling 189 Trandum Jern og Met.	118	4	91	27
Fellesforbundet avdeling 246 Hot & Rest Oslo/A.hus	2 848	1 614	2 515	333
Fellesforbundet avdeling 249 Oslo Servitørforening	841	408	665	176
Fellesforbundet avdeling 530 Oslo Omegn Skog-Land	38	5	24	14
Fellesforbundet avdeling 601 Tømrer og Byggfagfor.	1 287	13	1 036	251
Fellesforbundet avdeling 603 Oslo Bygningsarb.for.	2 290	36	1 723	567
Fellesforbundet avdeling 605 Rørleggernes Fagfor.	948	12	819	129
Fellesforbundet avdeling 850 Oslo Grafiske Fagfor.	3 019	735	1 332	1 687
Felleforbundet avdeling 999	4	0	4	0
Sum antall avdelinger: 12				
Totalt	20 441	4 000	13 795	6 646

Hedmark

Avdelingens navn	Totalt	Herav kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 61 Elverum Jern og Metall	324	10	227	97
Fellesforbundet avdeling 71 Stange Fagforening	130	4	104	26
Fellesforbundet avdeling 103 Ringsaker	1 762	211	995	767
Fellesforbundet avdeling 647 Glåmdal Fagforening	2 139	368	1 253	886
Fellesforbundet avdeling 650	3 037	351	1 940	1 097
Sum antall avdelinger: 5				
Totalt	7 392	944	4 519	2 873

Oppland

Avdelingens navn	Totalt	Herav kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 23 Raufoss Jern og Metall	2 547	521	1 676	871
Fellesforbundet avdeling 54 Gjøvik Jern og Metall	1 214	354	979	235
Fellesforbundet avdeling 121 Brusveen Jern-Metall	296	98	86	210
Fellesforbundet avdeling 156 Midt-Gudbrandsdal	195	37	132	63
Fellesforbundet avdeling 331 Lillehammer Bekled.	97	53	49	48
Fellesforbundet avdeling 670	3 817	719	2 501	1 316
Fellesforbundet avdeling 678 Hunton Arbeiderfor.	112	5	67	45
Sum antall avdelinger: 7				
Totalt	8 278	1 787	5 490	2 788

Buskerud

Avdelingens navn	Totalt	Herav kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 30 Drammen og Omegn	2 852	641	1 479	1 373
Fellesforbundet avdeling 43 Øvre Buskerud Fagfor.	3 074	689	2 093	981
Fellesforbundet avdeling 95	2 218	517	1 613	605
Fellesforbundet avdeling 426 Tofte og Hurum	370	65	221	149
Fellesforbundet avdeling 441 Sunland Papirarb.for.	171	59	68	103
Fellesforbundet avdeling 468 Follum Bruks Arb.for.	464	39	292	172
Fellesforbundet avdeling 614 Byggfag Drammen-Bærum	964	13	719	245
Sum antall avdelinger: 7				
Totalt	10 113	2 023	6 485	3 628

Vestfold

Avdelingens navn	Totalt	Herav kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 7 Vestfold	2 787	318	1 755	1 032
Fellesforbundet avdeling 34 Søndre Vestfold Fagfor	2 130	321	1 482	648
Fellesforbundet avdeling 50 Vestfold Nord	1 035	205	601	434
Fellesforbundet avdeling 111 Holmestrand Jern-Met.	663	126	359	304
Sum antall avdelinger: 4				
Totalt	6 615	970	4 197	2 418

Telemark

Avdelingens navn	Totalt	Herav kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 8 Telemark	3 596	399	2 693	903
Fellesforbundet avdeling 39 Industri & Service	2 448	516	1 651	797
Fellesforbundet avdeling 55 Kragerø og Omegn	351	59	163	188
Sum antall avdelinger: 3				
Totalt	6 395	974	4 507	1 888

Aust-Agder

Avdelingens navn	Totalt	Herav kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 9 Østre Agder	2 427	573	1 618	809
Fellesforbundet avdeling 727 Nidarå Sagarb.for.	83	5	67	16
Sum antall avdelinger: 2				
Totalt	2 510	578	1 685	825

Vest-Agder

Avdelingens navn	Totalt	Herav kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 3 Agder Fagforening	2 340	457	1 708	632
Fellesforbundet avdeling 58 Mandal Fagforening	962	114	638	324
Fellesforbundet avdeling 82 Søgne Jern og Metall	176	10	139	37
Fellesforbundet avdeling 106 Flekkefj. og Kvinesd	454	61	316	138
Fellesforbundet avdeling 194 Lister Fagforening	753	182	654	99
Fellesforbundet avdeling 224 Kristiansand Støperi	189	9	142	47
Fellesforbundet avdeling 470 Hunsfos Arbeiderfor.	258	38	82	176
Fellesforbundet avdeling 724 Wallboard Fagforening	160	10	116	44
Fellesforbundet avdeling 855 Sør-Øst Grafiske Fagf	931	346	525	406
Sum antall avdelinger: 9				
Totalt	6 223	1 227	4 320	1 903

Rogaland

Avdelingens navn	Totalt	Herav kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 25	3 667	588	2 558	1 109
Fellesforbundet avdeling 44 Sandnes & Omegn	2 070	487	1 353	717
Fellesforbundet avdeling 57 Nord-Rogaland	3 039	355	2 388	651
Fellesforbundet avdeling 91 Jæren	1 149	157	770	379
Fellesforbundet avdeling 176 Dalane Fagforening	1 043	208	818	225
Fellesforbundet avdeling 730	2 040	41	1 761	279
Fellesforbundet avdeling 854 Sørvestlandet Grafisk	814	242	429	385
Sum antall avdelinger: 7				
Totalt	13 822	2 078	10 077	3 745

Hordaland

Avdelingens navn	Totalt	Herav kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 5	5 969	968	3 999	1 970
Fellesforbundet avdeling 64 Folgefonn Fagforening	740	128	603	137
Fellesforbundet avdeling 100 Marinestasjonens Fagf	482	13	297	185
Fellesforbundet avdeling 117 Bømlo	543	91	443	100
Fellesforbundet avdeling 118 Sunnhordland	2 016	200	1 481	535
Fellesforbundet avdeling 266 Hordaland Hotell-Rest	1 595	1 177	1 343	252
Fellesforbundet avdeling 290 Dale Tekstilarb.for.	237	156	57	180
Fellesforbundet avdeling 741 Odda Bygningsarb.for.	112	2	96	16
Fellesforbundet avdeling 747 Unionen Fagforening	2 896	115	2 447	449
Fellesforbundet avdeling 750 Rørleggersvennenes F.	379	9	338	41
Fellesforbundet avdeling 751 Tømrernes Fagforening	709	6	632	77
Fellesforbundet avdeling 856 Vestnorsk Grafiske F.	807	198	431	376
Sum antall avdelinger: 12				
Totalt	16 485	3 063	12 167	4 318

Sogn og Fjordane

Avdelingens navn	Totalt	Herav kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 19 Sogn&Fjordane Fagfor.	2 193	457	1 740	453
Fellesforbundet avdeling 180 Florø	545	28	405	140
Sum antall avdelinger: 2				
Totalt	2 738	485	2 145	593

Møre og Romsdal

Avdelingens navn	Totalt	Herav kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 29 Søre Sunnmøre	1 793	279	1 265	528
Fellesforbundet avdeling 31 Ålesund og Omegn	2 469	505	1 829	640
Fellesforbundet avdeling 65	4 422	724	3 345	1 077
Fellesforbundet avdeling 142 Sykkylven Fagforening	211	52	177	34
Sum antall avdelinger: 4				
Totalt	8 895	1 560	6 616	2 279

Sør-Trøndelag

Avdelingens navn	Totalt	Herav kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 12	4 197	503	3 085	1 112
Fellesforbundet avdeling 80 Røros og Holtålen Fagf	484	103	356	128
Fellesforbundet avdeling 207 Ørland Jern og Metall	68	2	52	16
Fellesforbundet avdeling 250 Hotell,Rest.,Reiseliv	1 120	864	870	250
Fellesforbundet avdeling 446 Ranheim Arb.mannsfor.	310	49	152	158
Fellesforbundet avdeling 762 Rørleggernes forening	389	6	314	75
Fellesforbundet avdeling 764 Malernes Forening	385	17	324	61
Fellesforbundet avdeling 765 Murersvennenes Fagf.	1 303	9	1 110	193
Fellesforbundet avdeling 768 Trondheim Bygning	877	23	680	197
Fellesforbundet avdeling 857 Midt-Norge Grafiske F	901	314	485	416
Sum antall avdelinger: 10				
Totalt	10 034	1 890	7 428	2 606

Nord-Trøndelag

Avdelingens navn	Totalt	Herav kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 28 Stjørdal og Omegn	1 333	353	1 004	329
Fellesforbundet avdeling 108 Innherred Fagforening	2 212	219	1 714	498
Fellesforbundet avdeling 146 Namsos og Omegn Fagf.	1 283	101	969	314
Fellesforbundet avdeling 461	529	14	372	157
Fellesforbundet avdeling 576	1 628	267	1 233	395
Fellesforbundet avdeling 792 Bindal	111	22	58	53
Sum antall avdelinger: 6				
Totalt	7 096	976	5 350	1 746

Nordland

Avdelingens navn	Totalt	Herav kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 53 N-Nordland og S-Troms	3 594	574	2 750	844
Fellesforbundet avdeling 89 Salten Fagforening	1 412	189	1 103	309
Fellesforbundet avdeling 143 Helgeland	3 862	657	2 572	1 290
Sum antall avdelinger: 3				
Totalt	8 868	1 420	6 425	2 443

Troms/Finnmark

Avdelingens navn	Totalt	Herav kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 74 Nord-Hålogaland	3 156	495	2 454	702
Fellesforbundet avdeling 252 Tromsø Hotell og Rest	505	369	355	150
Sum antall avdelinger: 2				
Totalt	3 661	864	2 809	852

Tabell 10. Antall deltakere på lokale kurstiltak

ADK-område	Antall tiltak	Antall deltakere
Øst	61	1 081
Indre-Øst	33	604
Sør-Øst	38	781
Sør-Vest	47	761
Vest	38	764
Midt-Norge	39	695
Nord-Norge	36	546
Petroleumsforum	2	22
I alt	294	5 243

